

## АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

**Н. А. Букало** – к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту  
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

У статті досліджено актуальні питання розвитку систем автоматизації обліку, обґрунтовано, що створення та використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку сприяє не тільки прискоренню процесу обробки інформації на підприємствах, але й суттєвому покращенню його організації, розглянуто функції задоволення потреб користувачів в автоматизованих системах обліку, досліджено способи ведення автоматизованого обліку за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСФО), розглянуто процедури процесу автоматизації звітності за МСФЗ.

**Ключові слова:** автоматизація обліку, інформаційні системи, автоматизація технологічного процесу.

**Букало Н.А., Автоматизация учета в современных условиях.** В статье исследованы актуальные вопросы развития систем автоматизации учета, обоснованно, что создание и использование компьютерной системы бухгалтерского учета способствует не только ускорению процесса обработки информации на предприятиях, но и существенному улучшению его организации, рассмотрены функции удовлетворения потребностей пользователей в автоматизированных системах учета, исследованы способы ведения автоматизированного учета по Международным стандартам бухгалтерского учета (МСФО), рассмотрены процедуры процесса автоматизации учета за МСФО.

**Ключевые слова:** автоматизация учета, информационные системы, автоматизация технологического процесса.

**Bukalo NA, Automation accounting in modern conditions.** The article deals with current issues of automation systems, accounting, reasonably, that the creation and use of computer accounting system contributes not only to accelerate information processing enterprises, but also the significant improvement of its organization, functions considered user needs in automated accounting systems, methods of automated accounting under International accounting Standards (IAS) are considered procedures for process automation IFRS

**Keywords:** automation of accounting, information systems, automation of the process.

**Актуальність теми дослідження.** В умовах ринкових відносин збільшуються потреби в своєчасному забезпеченню обліковою

інформацією власників, менеджерів, інвесторів, інших користувачів, що можливо за допомогою впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку на базі комп'ютеризації. Використання засобів автоматизації дозволяє практично повністю вирішити проблему точності та оперативності інформації. Протягом декількох хвилин можуть бути підготовлені різноманітні і деталізовані дані, які необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень.

**Аналіз останніх публікацій та досліджень.** Питання визначення місця і ролі автоматизації системи бухгалтерського обліку досить актуальне, якому присвячено ряд праць вітчизняних та зарубіжних вчених та спеціалістів: М. Т. Білухи, В. Г. Швеця, В. В. Сопка, С. Ф. Голова, В. В. Ковальова, В. Ф. Палія, С. К. Татура, Дж. Фостера та інш. Разом з тим, подальших досліджень потребує вивчення автоматизації в сучасних умовах, що і визначило мету дослідження.

**Мета і завдання дослідження.** Дослідження потреб користувачів у програмному забезпеченні бухгалтерського обліку, розгляд способів ведення автоматизованого обліку за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСФО) та процедур процесу автоматизації звітності за МСФЗ.

**Результати дослідження.** Однією з основних умов успішної діяльності будь-якого підприємства є правильна організація на ньому управлінського, бухгалтерського, податкового, кадрового обліку, тому необхідно використовувати нові методи і сучасні технічні засоби побудови різних інформаційних систем.

Інформаційні бухгалтерські системи незалежно від їхнього масштабу, програмно – апаратної платформи і вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними і зручними в експлуатації.

У функціональному аспекті інформаційні бухгалтерські системи повинні, принаймні, безпомилково здійснювати арифметичні розрахунки; забезпечувати підготовку, заповнення, перевірку і друк первинних і звітних документів довільної форми; здійснювати безпомилкове перенесення даних з однієї друкованої форми в іншу; робити нагромадження підсумків і обраховувати відсотки різного ступеня складності; формувати данні і звітність за минулі періоди (вести архів).

На даному етапі розвитку економіки ще не всі підприємства можуть дозволити собі запровадити найкращі та найефективніші автоматизовані системи бухгалтерського обліку. Проте оцінюючи ефективність від впровадження програмного забезпечення бухгалтерського обліку, що прискорює інформаційні потоки в декілька разів, витрати на його встановлення відходять на другий план. [1].

Комп'ютерні системи бухгалтерського обліку пройшли великий історичний шлях становлення і розвитку. Вони змінювались паралельно зі

змінами інформаційних технологій, програмних і технічних засобів оброблення інформації, методів розроблення, концепції побудови інформаційної системи.

Вибір способу обробки облікової інформації є визначальним в організації бухгалтерського обліку. На думку І.П. Бабенка, він: "... має відповідати особливостям конкретного підприємства, його цілям та інтересам, а також сприяти планомірному та раціональному веденню господарства" [2, с. 240-241].

Від автоматизації бухгалтерського обліку варто очікувати такі результати. По-перше, впорядкування інформаційних потоків. При автоматизованому бухгалтерському обліку з'являється можливість отримати будь-яку вибірку даних натисканням кількох клавіш. По-друге, знижується ризик виникнення помилок, що врятує підприємство від штрафів і санкцій. По-третє, бухгалтерський облік стає більш економічним, з'являється можливість оптимізувати оподаткування майже без ризиків. Автоматизація бухгалтерського обліку підвищує його оперативність [3, с. 33-36].

Сучасна автоматизована система обліку будується на основі новітніх засобів обчислювальної техніки і повинна задовольняти потреби користувачів виконуючи такі функції:

- 1) повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів;
- 2) виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення;
- 3) одержання комп'ютерних управлінських рішень;
- 4) здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства [4, с. 27].

Незважаючи на насичення ринку інформаційними системами управління підприємством, вже декілька років поспіль лідером на ньому є інформаційні системи фірми "1С" (версії 7.7 та 8.0). За даними доповіді представника аудиторської фірми "Артур Андерсен" на семінарі "Застосування інформаційних технологій в освіті та практиці бухгалтерського обліку", відзначено, що близько 90 % підприємств в Україні використовують програмні продукти фірми 1С.

Успішне використання великою кількістю підприємств систем "1С: Бухгалтерія" свідчить про здатність цих систем забезпечити своєчасність і достовірність облікової інформації для прийняття управлінських рішень підприємствами та установами. Саме ці характеристики систем обліку є найважливішими для отримання непрямого економічного ефекту.

Платформа 8.0 має значні переваги над платформою 7.7. [5]. Використання програмного продукту "1С:Бухгалтерія 8 для України" призначено для автоматизації бухгалтерського й податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в

організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності і забезпечує рішення всіх завдань, що виникають перед бухгалтерською службою підприємства [6].

Враховуючи зміни законодавства вітчизняні підприємства опинилися перед вимогою обов'язкового складання фінансових звітів за міжнародними стандартами (МСФЗ). Стаття 12-1 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" засвідчує про застосування міжнародних стандартів, згідно з якими "публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами" [7]. Це призвело керівників підприємств та бухгалтерські служби до ряду проблем, основними з яких є:

- відсутність кваліфікованих фахівців, які можуть розуміти і застосовувати МСФЗ;

- виникнення додаткових витрат внаслідок потреби у придбанні нового програмного забезпечення, за допомогою якого складання звітності значно полегшило роботу персоналу та зменшило можливість допущення помилок;

- обмеження автоматизації обліку за МСФО.

На сьогодні в інформаційній системі виділяють три способи ведення обліку за МСФО: паралельний облік, трансляція даних, трансформація даних [8].

Підприємства, які планують або вже ведуть облік за МСФЗ, розуміють, що оперативну і достовірну звітність можна отримати, тільки впроваджуючи на підприємстві сучасні інформаційні технології. Для цього потрібно визначити необхідний ступінь деталізації звітності підприємства і залежно від цього вибрати спосіб автоматизації складання звітності за МСФЗ і відповідний програмний продукт. А знання можливих ризиків при автоматизації дозволить знизити їх надалі.

Здійснюючи виборі системи обліку слід розуміти, що автоматизувати всі процедури і розрахунки, пов'язані з підготовкою звітності за МСФО, недоцільно, а іноді неможливо. Наприклад, розрахунок рівня знецінення грошових активів проводиться за рамками системи, а в системі вже відображається результат цих розрахунків, тобто коригується вартість активів згідно з новим рівнем.

Процес автоматизації МСФЗ вимагає істотного обсягу робіт та процедур:

- аналіз відмінностей прийнятого на підприємстві плану рахунків МСФЗ від запропонованого у типовому рішенні (внесення змін до плану рахунків у базі 1С);

- налаштування таблиці трансляції (таблиці відповідності рахунків, субрахунків, субконто національного плану рахунків та налаштованого під свою облікову політику плану рахунків МСФЗ);
- аналіз відмінностей, запропонованих у комплекті постачання бланків звітів та затверджених в обліковій політиці;
- поставлення завдання та розроблення необхідних змін в алгоритмах форматування звітів;
- аналіз можливості автоматизувати коригування [9].

Автоматизація обліку за МСФО пов'язана із ризиками, насамперед це – людські ресурси. Велике навантаження припадає на бухгалтерію, і успіх проекту залежить від здатності співробітників оперативно перебудувати свою роботу з урахуванням нових вимог. Окрім додаткової роботи покладеної на співробітники бухгалтерії, вони можуть не володіти достатньою кількістю знань для участі в процесі автоматизації за МСФЗ [9].

**Висновки.** Враховуючи широкомасштабний розвиток засобів інформаційних технологій, законодавчо-нормативні зміни, на підприємствах України, постають проблеми підготовки спеціалістів з обліку й аудиту, додаткових витрат внаслідок придбання нового програмного забезпечення, витрат на навчання персоналу. Проте, враховуючи, що процес автоматизації МСФЗ вимагає істотного обсягу робіт та процедур підприємства розуміють, що оперативну і достовірну звітність за МСФО можна отримати, тільки впроваджуючи на підприємстві сучасні інформаційні технології.

### Література

1. Подуражня Ю. Місце інформаційного програмного забезпечення в системі бухгалтерського обліку / [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/Evu/2010\\_14/Podurajnya.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Podurajnya.pdf)
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту/ С.В. Івахненко: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349 с.
3. Войтюшенко, Н. М. Сучасні можливості автоматизації бухгалтерського обліку підприємств / Н. М. Войтюшенко // Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу, 2011 – С. 33 – 36..
4. Шипунова О.В. Автоматизація управління підприємством: основні принципи, функції та підходи / О.М. Шипунова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. - № 6. – С.25-38.
5. Стрибок бухгалтера на 8.0. Переваги переходу на “1С: Підприємство 8.0”. – Дебет-Кредит . – 2006. – №9.

6. Електронний ресурс: [http://www.medias.com.ua/catalog/Bukhgalterskiy\\_ta\\_podatkoviyy\\_oblik/1S\\_Bukhgalteriya\\_8\\_dlya\\_Ukrainy/](http://www.medias.com.ua/catalog/Bukhgalterskiy_ta_podatkoviyy_oblik/1S_Bukhgalteriya_8_dlya_Ukrainy/)
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. із змінами і доповненнями. // Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Автоматизація підготовки звітності за МСФО. // Електронний ресурс: <http://alls.in.ua/17142-avtomatizaciya-pidgotovki-zvitnosti-po-msfo.html>
9. Як вивести бухгалтерський облік на міжнародний рівень. – Дебет-Кредит . – 2011. – № 37.